

บทที่ 6

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความเชื่อและพิธีกรรมแซนยะจู : กรณีศึกษาชุมชนไทย – กูย บ้านม่วงหวาน – โลกเจริญ ตำบลจันดุม อำเภอปลวกแดง จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นสิ่งที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาช้านาน เพื่อบวงสรวงเช่นไหว้ผียะจู ซึ่งเป็นผีบรรพบุรุษของตนที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของชาวไทย – กูย ทุกรุ่นนับแต่อดีตเป็นต้นมา เป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นดั้งเดิมที่กำลังถูกคุกคามและแทนที่ด้วยวัฒนธรรมใหม่ แต่ชาวไทย – กูย บ้านม่วงหวาน – โลกเจริญ ยังมีการสืบสานรักษาประเพณีพิธีกรรมแซนยะจูให้คงอยู่ เป็นการต่อยอดความสัมพันธ์ของคนในชุมชนทำให้เกิดความรัก ความสามัคคีกันยิ่งขึ้น เป็นภูมิปัญญาที่เกิดจากการรู้จักตนเองและใช้ชีวิตอย่างมีเหตุผล พอประมาณ ตลอดจนสร้างภูมิคุ้มกันชุมชนให้เข้มแข็งพร้อมรับมือกับการรุกเข้ามาของค่านิยมและกระแสสังคมแบบใหม่ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา ความเชื่อและพิธีแซนยะจูของชาวไทย – กูย ที่บ้านม่วงหวาน - โลกเจริญ ตำบลจันดุม อำเภอปลวกแดง จังหวัดบุรีรัมย์ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. ความสำคัญของการวิจัย
3. ขอบเขตของการวิจัย
4. วิธีดำเนินการวิจัย
5. สรุปผลการวิจัย
6. อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมแซนยะจูของชาวไทย – กูย บ้านม่วงหวาน – โลกเจริญ ตำบลจันดุม อำเภอปลวกแดง จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อศึกษาบทบาทของพิธีกรรมแซนยะจูในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการอนุรักษ์พิธีกรรมแซนยะจู

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบความเชื่อและพิธีกรรมแซนยะจู้ของชาวไทย – กูย บ้านม่วงหวาน – โลกเจริญ ตำบลจันดุม อำเภอปลับพลาศัย จังหวัดบุรีรัมย์
2. ทำให้ทราบบทบาทของพิธีกรรมแซนยะจู้ในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน
3. ได้แนวทางในการอนุรักษ์พิธีกรรมแซนยะจู้และพิธีกรรมความเชื่อต่าง ๆ ในท้องถิ่น โดยใช้พิธีกรรมความเชื่อเหล่านี้เป็นกลไกในการพัฒนา เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนท้องถิ่นต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนในหมู่บ้านม่วงหวาน – โลกเจริญ ตำบลจันดุม อำเภอปลับพลาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรม

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 กลุ่มผู้ประกอบพิธีกรรม ได้แก่ เฒ่าจ้ำ ผู้ช่วยเฒ่าจ้ำจำนวน 4 คน ซึ่งจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับความเชื่อ พิธีกรรมแซนยะจู้

1.2.2 กลุ่มผู้เข้าร่วมพิธีกรรม ได้แก่ ประชาชนชาวไทย – กูย ที่เข้าร่วมพิธีกรรม ที่มีภูมิลำเนาอยู่ที่บ้านม่วงหวาน- โลกเจริญ จำนวน 10 คน

1.2.3 กลุ่มผู้ไม่ได้เข้าร่วมพิธีกรรม ได้แก่ ประชาชนชาวไทย – กูย ที่ไม่ได้เข้าร่วมพิธีกรรม ที่มีภูมิลำเนาอยู่ที่บ้านม่วงหวาน- โลกเจริญ จำนวน 10 คน

1.2.4 ผู้รู้ ผู้อาวุโส ภายในหมู่บ้านประกอบด้วย ครู พระสงฆ์ ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับหมู่บ้าน เรื่องพิธีกรรมแซนยะจู้ คติความเชื่อ และบทบาทที่เกิดจากความเชื่อและพิธีกรรมแซนยะจู้ จำนวน 10 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ชนิดดังนี้
การได้มาซึ่งข้อมูลใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ซึ่งมีหลายรูปแบบดังนี้

2.1 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับพิธีกรรมแซนยะจู้ที่มีผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง

2.2 แบบสังเกต เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนและกระบวนการในการประกอบพิธีกรรมแซนยะจู้

2.3 เครื่องมือเทคโนโลยีเพื่อใช้เก็บข้อมูลภาคสนาม ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง และภาพ กล้องถ่ายรูป เครื่องบันทึกเสียง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษานี้ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 การออกสำรวจข้อมูลเบื้องต้น โดยสำรวจพื้นที่ที่จะศึกษา เพื่อสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบพิธีกรรมแซนยะจู้โดยกำหนดหมู่บ้านเป้าหมายในการศึกษา คือ บ้านม่วงหวาน – โลกเจริญ ซึ่งเป็นหมู่บ้านของชาวไทย – กูยที่มีการสืบทอดพิธีกรรมแซนยะจู้จากอดีตถึงปัจจุบัน

3.2 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่มีผู้ศึกษาและรวบรวมไว้ตามแหล่งข้อมูลต่าง ๆ โดยแบ่งกลุ่มเอกสารเป็น 2 กลุ่ม คือ

3.2.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับพิธีกรรมและความเชื่อ

3.2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับบทบาทของพิธีกรรมในการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน

3.3. การศึกษาภาคสนาม โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ การสังเกต การจดบันทึก การบันทึกภาพ และบันทึกเสียง การเก็บข้อมูลมี 2 กรอบดังนี้

3.3.1 การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเพื่อสอบถามข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) มี 4 กลุ่มดังนี้

3.3.1.1 กลุ่มผู้ประกอบพิธีกรรม ได้แก่ เฒ่าจ้ำและผู้ช่วยเฒ่าจ้ำจำนวน 4 คน

3.3.1.2 กลุ่มผู้เข้าร่วมพิธีกรรม ได้แก่ ประชาชนชาวไทย – กูย ที่เข้าร่วมพิธีกรรมที่มีภูมิลำเนาที่บ้านม่วงหวาน – โลกเจริญ จำนวน 10 คน

3.3.1.3 กลุ่มผู้ไม่ได้เข้าร่วมพิธีกรรม ได้แก่ ประชาชนชาวไทย – กูย ที่ไม่ได้เข้าร่วมพิธีกรรม ที่มีภูมิลำเนาอยู่ที่บ้านม่วงหวาน – โลกเจริญ จำนวน 10 คน

3.3.1.4 กลุ่มผู้รู้ ผู้อาวุโส ภายในหมู่บ้านประกอบด้วย ครู พระสงฆ์ ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับหมู่บ้านเรื่องพิธีกรรมแซนยะจู้ คติความเชื่อ และบทบาทที่เกิดจากความเชื่อและพิธีกรรมแซนยะจู้ จำนวน 10 คน

3.3.2 การสังเกตผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกต 2 ลักษณะ คือ

3.3.2.1 การสังเกตแบบมีส่วนร่วมในระหว่างที่มีการประกอบพิธีกรรมแซนยะจู้ที่บ้านม่วงหวาน – โลกเจริญ เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนและกระบวนการในการประกอบพิธีกรรมแซนยะจู้

3.3.2.2 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ที่บ้านม่วงหวาน – โศกเจริญ เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนและกระบวนการในการประกอบพิธีกรรมแซนยะจู้ และระยะเวลาอื่น ๆ

3.4. การจัดกระทำข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาทั้งหมดมาจัดกระทำดังนี้

3.4.1 จัดระบบข้อมูลตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายโดยแยกข้อมูลออกเป็นหมวดหมู่ตามประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ ความเป็นมาของพิธีกรรมแซนยะจู้ องค์ประกอบของพิธีกรรมและขั้นตอนของการประกอบพิธีกรรมแซนยะจู้

3.4.2 วิเคราะห์ข้อมูลตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ได้แก่ วิเคราะห์บทบาทของพิธีกรรมแซนยะจู้ในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง การปกครอง

3.4.3 เสนอผลการศึกษาค้นคว้าแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

สรุปผลการวิจัย

ความเชื่อและพิธีกรรมแซนยะจู้

ความเชื่อเรื่องผีได้ฝังรากลึกในจิตใจมนุษย์สืบต่อกันมาเป็นเวลายาวนานนับพันปี เพียงแต่ การแสดงออกและการประกอบพิธีกรรม มีความแตกต่างกันไปตามแนวความเชื่อของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ สำหรับความเชื่อและการนับถือผีของกลุ่มชาติพันธุ์ไทย – กูย ที่บ้านม่วงหวาน – โศกเจริญ ยังคงรักษาอัตลักษณ์ของความเชื่อในเรื่องพิธีกรรมแซนยะจู้ไว้ได้ อย่างเคร่งครัด และนับถือปฏิบัติสืบเนื่องกันมาอย่างไม่ขาดสาย ชาวบ้านมีความเชื่อว่ายะจู้ คือ ผีซึ่งเป็นบรรพบุรุษผู้ล่วงลับไปแล้ว เมื่อเวลาดังบ้านเรือนชาวบ้านก็จะอัญเชิญผียะจู้มาคุ้มครอง ปกป้องรักษาคนในบ้าน โดยสร้างโรงยะจู้ให้เป็นที่อยู่บริเวณใกล้หมู่บ้าน เมื่อถึงเวลาเทศกาลต่าง ๆ ก็จะมีการเลี้ยงโดยนำอาหารและเหล้ามาเซ่นไหว้ การแซนยะจู้ เป็นประเพณีการเลี้ยงยะจู้ของชุมชนชาวไทย – กูย ที่ถือปฏิบัติสืบทอดกันมาเป็นระยะเวลาหลายชั่วอายุคน ไม่มีใครให้คำตอบได้ว่าประเพณีการแซนยะจู้ของชาวไทย – กูย เริ่มจัดขึ้นตั้งแต่เมื่อใด ใครเป็นคนริเริ่ม ชาวไทย – กูย นับถือผียะจู้ในลักษณะเป็นเทพารักษ์มีภูมิจูเห็นในเรื่องต่าง ๆ ได้ ดังนั้นทุก ๆ ปี ชาวบ้านจะจัดให้มีพิธีแซนยะจู้ 2 ครั้ง คือในวันขึ้น 3 ค่ำ เดือน 3 และวันขึ้น 6 ค่ำ เดือน 6 การแซนยะจู้ในเดือน 3 การประกอบพิธีกรรมแซนยะจู้ตามความเชื่อของชาวไทย – กูย บ้านม่วงหวาน – โศกเจริญ มีความมุ่งหมายดังนี้คือ 1) เพื่อบอกกล่าวยะจู้ ว่าจะเริ่มฤดูกาลทำนา แล้วขอให้ยะจู้บันดาลให้น้ำอุดมสมบูรณ์ในการทำนา และขอความเป็นสิริมงคล 2) เพื่อสร้างขวัญกำลังใจให้ชาวบ้านมีความหวังในการทำนา ไม่หือแท้สิ้นหวัง 3) เป็นการแสดงความขอบคุณ

ยะจู้ที่ช่วยให้ได้ผลผลิตจากการทำนาดี ช่วยดูแลไม่ให้ศัตรูพืชมาทำลายผลผลิต เป็นการเช่นไหว้ หลังจากการเก็บเกี่ยวและนำข้าวเก็บไว้ในยุ้งฉางเรียบร้อยแล้ว คือ ในช่วงวันขึ้น 3 ค่ำ เดือน 3

4) เพื่อขอพรให้ข้าวได้ราคาดี และ 5) เพื่อทำนายดวงชะตาหมู่บ้าน ทำนายสุขภาพร่างกาย

นอกจากการจัดพิธีแซนยะจู้ของหมู่บ้านที่จัดเป็นประจำในเดือน 3 และ เดือน 6 แล้ว ยังมีการจัดพิธีแซนยะจู้ในโอกาสต่าง ๆ ตามประเพณีที่เกี่ยวกับวิถีชีวิต ได้แก่ การเกิด การบวช การแต่งงาน การตาย การคัดเลือกทหาร การย้ายที่อยู่อาศัย ตลอดจนการจัดงานประเพณีต่าง ๆ ในชุมชน เช่น สงกรานต์ งานวัด งานมหรสพต่าง ๆ ผู้จัดงานจะต้องไปแซนยะจู้เพื่อบอกกล่าว และขออนุญาตยะจู้ให้การจัดงานเป็นไปด้วยความราบรื่น ไม่มีอุปสรรคขัดข้องต่าง ๆ เช่น ไฟดับ เครื่องเสียงเสีย เป็นต้น ทั้งนี้เป็นผลมาจากพิธีกรรมแซนยะจู้ เกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องผี วิญญาณ ซึ่งเป็นสิ่งเหนือธรรมชาติ ดังนั้นเมื่อมีปรากฏการณ์หรือเหตุการณ์อันไม่สามารถอธิบายได้ คนในชุมชนจึงเชื่อว่าเป็นผลมาจากผียะจู้ไม่พอใจในพฤติกรรมของคนในชุมชนหรือไม่พอใจการกระทำจากบุคคลภายนอกที่มาปฏิบัติตนในชุมชน รวมถึงการกระทำไม่เหมาะสมในชุมชนด้วย

บทบาทพิธีกรรมแซนยะจู้ในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

ด้านสังคม

1. บทบาทด้านการสร้างระบบความสัมพันธ์ในชุมชน

พิธีกรรมแซนยะจู้เป็นสัญลักษณ์ที่สำคัญอย่างหนึ่งของชาวไทย – กูย บ้านม่วงหวาน – โลกเจริญ ซึ่งสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ของคนในชุมชนที่มีบรรพบุรุษร่วมกัน และจากความเป็นมาทางเชื้อชาติและประวัติศาสตร์ ถึงแม้ภายหลังจะมีการแบ่งการปกครองออกเป็น 2 หมู่บ้าน คือ บ้านม่วงหวาน หมู่ที่ 8 และบ้านโลกเจริญ หมู่ที่ 15 ด้วยความผูกพันกันของ 2 หมู่บ้าน ที่อยู่ร่วมกัน และทำกิจกรรมร่วมกันมาตลอด จึงให้ชื่อเรียกหมู่บ้าน ว่า บ้านม่วงหวาน – โลกเจริญ

2. บทบาทด้านความรักและความสามัคคีของคนในชุมชน

สายสัมพันธ์ความเป็นเครือญาติได้สืบสานต่อมา โดยมีพิธีกรรมแซนยะจู้ ซึ่งทำให้มีความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน เพราะความเชื่อว่าทุกคนในหมู่บ้านล้วนเป็นลูกหลานของยะจู้ทั้งหมด จึงทำให้คนในชุมชนมีความสามัคคี และมีความร่วมมือกัน พึ่งพากันมีการรวมกลุ่มในหมู่บ้าน

3. บทบาทด้านการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับคนในชุมชน

เนื่องจากการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน ทุกคนต่างมีความหวัง ความต้องการ และมีปัญหา ทั้งปัญหาส่วนตัวและปัญหาที่เกิดจากสภาพแวดล้อม ผู้คน สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ทุกคนจึงต้องหาสิ่งที่เป็นที่พึ่ง การประกอบพิธีแซนยะจู้เป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับคนในชุมชนที่มีความเชื่อว่ายะจู้จะช่วยบันดาลให้ประสบความสำเร็จในสิ่งที่ปรารถนา

4. บทบาทด้านการสอนจริยธรรม

4.1 ความกตัญญูรู้คุณ

ความเชื่อเรื่องผีชะงูถือเป็นภูมิปัญญาในการวางรากฐานจริยธรรมให้แก่ชุมชน โดยเฉพาะการสอนเรื่องความกตัญญูรู้คุณ ชาวไทย – กูย ยึดมั่นในความกตัญญู โดยเฉพาะบุญคุณของพ่อแม่ผู้ให้กำเนิด ลูกที่ดีที่มีความกตัญญูรู้คุณจะประสบแต่สิ่งที่ดีในชีวิต ส่วนลูกที่อกตัญญูก็จะพบสิ่งที่ไม่ดี ผู้สูงอายุก็จะสอนบุตรหลานให้เป็นคนกตัญญูรู้คุณทั้งต่อบิดามารดา และต่อผู้มีพระคุณ ะจู้คือสัญลักษณ์ของความอุดมสมบูรณ์รวมทั้งการปกป้องคุ้มครอง การประกอบพิธีแซนชะงูจึงเป็นการแสดงความสำนึกในบุญคุณตลอดจนความกตัญญูต่อชะงู

ผีชะงูนี้ว่ามีบทบาทอันสำคัญในการสอนจริยธรรมเรื่องความกตัญญูรู้คุณให้แก่สมาชิกในชุมชนทั้งการกตัญญูระหว่างคนต่อคน และคนต่อธรรมชาติ ป่าไม้ ภูเขา แม่น้ำ ลำธาร อันจะส่งต่อความสงบสุขของสังคม

4.2 รักษาสิ่งจจะ

สิ่งจจะที่ถือว่าผิดต่อชะงูที่สำคัญได้แก่การเบิด หรือการบนบานของชาวบ้านแล้วไม่แก้บน ชะงูก็จะทำให้ครอบครัวของผู้เบิดหรือบนบานประสบกับเหตุการณ์ต่าง ๆ เช่น มีสมาชิกในครอบครัวเจ็บป่วยกะทันหัน เกิดอุบัติเหตุ สูญเสียทรัพย์สิน ทำการค้าขายไม่รุ่งเรือง ชาวบ้านจึงระมัดระวังอย่างยิ่งที่จะไม่เบิดหลง บนแล้วลืมแก้บน

ชะงูจึงวางรากฐานการรักษาสิ่งจจะหรือรักษาคำพูดให้แก่ชุมชน การมีส่วนร่วมในพิธีกรรมต่าง ๆ ทั้งที่เป็นปัจเจกบุคคลและส่วนรวมครั้งแล้วครั้งเล่าของพวกเขา ๆ นั้นนับว่าเป็นการปลูกฝังลักษณะนิสัยการรักษาสิ่งจจะทางอ้อมให้แก่ลูกหลาน อันจะส่งผลให้สังคมเกิดความสงบสุขในที่สุด

5. บทบาทของพิธีกรรมแซนชะงูด้านทุนวัฒนธรรม

พิธีกรรมแซนชะงูเป็นวัฒนธรรมที่มีการสืบสานกันมาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นวัฒนธรรมของชุมชนที่คนในชุมชนร่วมกันสั่งสมและสืบทอดกันมา นับเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่สำคัญของชุมชน เป็นรากฐานสำคัญที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง สำหรับความเข้มแข็งของชุมชนไทย – กูย บ้านม่วงหวาน – โลกเจริญ พิธีกรรมแซนชะงู เป็นสายสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมที่ยึดเหนี่ยวคนในชุมชนให้มาร่วมกัน กำหนดทิศทางของชุมชนร่วมคิดร่วมทำเพื่อความเจริญก้าวหน้าของชุมชน ทุกคนมีส่วนร่วม สร้างกระบวนการการเรียนรู้ของคนในชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ให้ร่วมคิดร่วมแก้ไข กิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ของชุมชนเป็นพื้นฐานที่จะก้าวไปสู่การจัดการตนเองอย่างพอเพียง

บทบาททางด้านเศรษฐกิจ

ยะจู้ เป็นความเชื่อที่มีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตของชาวกูยในด้านต่าง ๆ

จากการศึกษาพบว่า ยะจู้ที่ชาวบ้านม่วงหวาน – โคกเจริญให้ความเคารพเชื่อถือนี้มีบทบาทต่อโครงสร้างทางเศรษฐกิจของชาวไทย – กูย บ้านม่วงหวาน – โคกเจริญในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. อนุรักษ์ป่าไม้

ยะจู้คือภูมิปัญญาในการรักษาป่าไม้ เห็นได้จากกฎหลักที่ชาวบ้านยึดถือกันอย่างเคร่งครัด ได้แก่ การไม่เข้าไปตัดต้นไม้ในบริเวณป่าโรงยะจู้โดยเด็ดขาด เพราะป่าบริเวณนี้คือพื้นที่ที่ชาวบ้านยกให้เป็นสิทธิของยะจู้ บริเวณดังกล่าวจึงเป็นเสมือนเขตศักดิ์สิทธิ์หรือเขตหวงห้าม ที่ห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดเข้าไปกระทำการกิจกรรมใด ๆ หรือนำสิ่งหนึ่งสิ่งใดในบริเวณดังกล่าวออกมาเป็นสมบัติส่วนตัว ชาวบ้านต่างยึดถือกฎข้อนี้อย่างเคร่งครัด จึงสามารถกล่าวได้ว่าบนพื้นฐานความเชื่อในอำนาจของยะจู้ ที่ผู้คนในชุมชนเชื่อว่าขลังและศักดิ์สิทธิ์ ไม่มีใครกล้าทำทลาย ส่งผลให้บริเวณโรงยะจู้อยู่รอดปลอดภัยและคงความอุดมสมบูรณ์ตราบเท่าปัจจุบัน

2. เป็นแหล่งอาหาร

ถึงแม้ว่าบริเวณโรงยะจู้จะเป็นเขตศักดิ์สิทธิ์และหวงห้าม ที่ห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดเข้าไปถ่วงละเมิด ตัดไม้ทำลายป่า ยิงนก ตกปลา แต่ในขณะที่เดียวกันบริเวณใกล้เคียง ๆ กับโรงยะจู้ของชุมชนบ้านม่วงหวาน – โคกเจริญ ซึ่งตั้งอยู่ริมหนองน้ำ ชาวบ้านได้ใช้พื้นที่ริมหนองน้ำแห่งนี้ในการปลูกพืชผัก เพื่อปลูกบริโภคและปลูกเพื่อนำไปขายด้วย บริเวณดังกล่าวจึงเป็นศูนย์รวมของแหล่งอาหาร พืชผักสวนครัว และสมุนไพร

3. หลักประกันความมั่นคง

ยะจู้ คือสัญลักษณ์ของการคุ้มครอง ปกป้องรักษา รวมทั้งหมายถึง ความอุดมสมบูรณ์ ชาวบ้านจะไม่ลงมือทำนาหรือหว่านข้าวกล้าหากยังไม่ได้เซ่นไหว้ยะจู้แม้ว่าในบางปีฝนอาจจะมาเร็ว ปริมาณน้ำฝนมีมากเพียงพอที่จะลงมือในการหว่านข้าวหรือปักดำ แต่ชาวบ้านก็จะคอยให้มีการเซ่นไหว้ยะจู้ก่อน เพราะเชื่อว่ายะจู้จะโกรธแล้วจะบันดาลให้ข้าวในนาเสียหาย หรือได้ผลผลิตไม่เพียงพอต่อการบริโภค ดังนั้นชาวบ้านม่วงหวาน – โคกเจริญ จึงมีการเซ่นไหว้ยะจู้ ซึ่งในการเซ่นไหว้ก็จะมีกรกล่าวอ้อนวอนขอความอุดมสมบูรณ์ การกระทำดังกล่าวเป็นการสร้างกำลังใจให้กับชาวไทย – กูย บ้านม่วงหวาน – โคกเจริญ ก่อให้เกิดความเชื่อมั่น และทำให้มีกำลังใจในการเริ่มฤดูทำนา

บทบาททางด้านการเมืองการปกครอง

1. การจัดระเบียบสังคม

ความเชื่อเรื่องยะจู้ จึงเป็นกฎระเบียบแบบแผน โครงสร้างของสังคมบ้านม่วงหวาน – โลกเจริญ เป็นสิ่งที่ช่วยจัดระเบียบให้กับสังคมได้อย่างดี ทำให้คนในสังคมเกิดความเกรงกลัว ในสิ่งที่เหลือเชื่อ สิ่งที่เกิดขึ้นนอกเหนือกฎเกณฑ์ธรรมชาติ ทั้งที่ไม่เคยได้พบเจอในปฎิหาริย์ต่าง ๆ เหล่านั้นเลย แต่ความเชื่อที่มีต่อยะจู้ ซึ่งเชื่อว่าเป็นผีบรรพบุรุษที่คอยคุ้มครองดูแลชุมชนและคนในชุมชนอยู่อย่างร่มเย็น มีความสงบสุข ทำให้ชาวบ้านม่วงหวาน – โลกเจริญ ปฏิบัติตนในกรอบประเพณีและเป็นที่ยอมรับว่าถูกต้องดีงาม ไม่ปฏิบัตินอกกรอบประเพณีอันดีงามที่ชุมชนได้วางไว้

2. เป็นกฎระเบียบของคนในชุมชน

ความเชื่อเรื่องยะจู้เป็นกฎระเบียบที่ใช้ปกครองชุมชน โดยเฉพาะในอดีตที่ยังเป็นชุมชนขนาดเล็กและมีอิสระมิได้มีการปกครองอย่างเช่นปัจจุบัน ในสมัยก่อนชาวบ้านมีความเชื่อและเกรงกลัวต่อสิ่งเหนือธรรมชาติมาก โดยเฉพาะความเชื่อเรื่องผี ดังนั้นยะจู้จึงเป็นสิ่งที่ใช้ปกครองคนหมู่มาก ความขลัง ความศักดิ์สิทธิ์ของยะจู้เปรียบได้กับกฎระเบียบที่ผู้คนเกรงกลัว การกระทำผิดต่อยะจู้ก็เท่ากับทำผิดต่อกฎระเบียบในชุมชนนั่นเอง

ในปัจจุบันยะจู้ก็ยังทำหน้าที่คุ้มครองอาณาบริเวณของตนเอง ห้ามมิให้ผู้ใดล่วงละเมิดเข้าไปตัดไม้ทำลายป่าบริเวณ โรงยะจู้ หรือบุกรุกเขตหรือบริเวณที่หวงห้ามไว้ การฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ และความเห็นของคนส่วนใหญ่จึงเป็นสิ่งที่สมาชิกหลีกเลี่ยงไม่พึงกระทำเพราะความเกรงกลัวยะจู้จะโกรธ ซึ่งหมายถึงการถูกสังคมลงโทษนั่นเอง

แนวทางการอนุรักษ์พิธีกรรมแซนยะจู้

พิธีกรรมแซนยะจู้ของชาวไทย – กูย บ้านม่วงหวาน – โลกเจริญ ตำบลจันตุม อำเภอลำปาง จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นประเพณีพิธีกรรมที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาช้านาน เพื่อบวงสรวงเช่นไหวยะจู้ ซึ่งเป็นผีบรรพบุรุษของคนที่มียุทธิต่อการดำเนินชีวิตของชาวไทย – กูย ทุกรุ่นนับแต่อดีตเป็นต้นมา จึงได้เสนอแนวทางในการอนุรักษ์ไว้ กล่าวคือ

1. จัดให้มีการบันทึกความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับยะจู้โดยใช้แถบบันทึกภาพหรือวีดิทัศน์แล้วเก็บรวบรวมข้อมูลไว้ที่ศูนย์วัฒนธรรมระดับท้องถิ่น
2. จัดทำเป็นหนังสืออ่านนอกเวลา เพื่อให้เด็กได้อ่าน เป็นการสร้างสำนึกในการรักท้องถิ่นและเห็นคุณค่าของความเชื่อและพิธีกรรมที่มีต่อชุมชน

3. มีการเผยแพร่ให้ประชาชนเข้าใจ เห็นความสำคัญและสำนึกในคุณค่าของความเชื่อและพิธีกรรมแซนยะจูที่มีต่อวิถีชีวิตของบุคคลในท้องถิ่น

4. ส่งเสริมให้เยาวชน ตระหนัก เห็นคุณค่าของความเชื่อและพิธีกรรมแซนยะจูโดยการเข้าร่วมในพิธีกรรมแซนยะจูอย่างสม่ำเสมอ

5. หน่วยงานรัฐบาลควรให้ความสำคัญของความเชื่อและพิธีกรรมแซนยะจูเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งยิ่งขึ้นต่อไป

จากแนวทางดังกล่าวเป็นการเสนอแนวทาง เพื่อการอนุรักษ์ประเพณีพิธีกรรมที่ได้สืบทอดกันมายาวนาน ซึ่งอาจลบลบเลือนไปตามกาลเวลา ในปัจจุบันวัฒนธรรมท้องถิ่นดั้งเดิมกำลังถูกคุกคามและแทนที่ด้วยวัฒนธรรมใหม่ ทำให้คนในท้องถิ่นขาดความภูมิใจในตนเอง สูญเสียเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม การสืบสานรักษาประเพณีพิธีกรรมแซนยะจูหรือการไหว้ผียะจูซึ่งมีความสำคัญมาก มีการปลูกฝังให้เด็ก ๆ ได้รับความรู้ และเข้าใจในเอกลักษณ์ของชุมชน เกิดความภาคภูมิใจและเต็มใจที่จะรักษาไว้ให้คงอยู่ พิธีกรรมนี้เป็นพิธีกรรมรวมหมู่ เป็นการคอกย้ำความสัมพันธ์ของคนในชุมชน ทำให้เกิดความรักความสามัคคีกันยิ่งขึ้น

อภิปรายผล

ความเชื่อและการนับถือผีของกลุ่มชาติพันธุ์ไทย – กูยที่บ้านม่วงหวาน – โศกเจริญ ยังคงรักษาอัตลักษณ์ของความเชื่อในเรื่องพิธีกรรมแซนยะจู ไว้ได้อย่างเคร่งครัด และนับถือปฏิบัติสืบเนื่องกันมาอย่างไม่ขาดสาย ทุก ๆ ปีชาวบ้านจะจัดให้มีพิธีแซนยะจู เพื่อเป็นการแสดงความขอบคุณยะจู ที่ช่วยให้ผลผลิตจากการทำนาอุดมสมบูรณ์ ช่วยดูแลมิให้มีศัตรูพืชที่จะมาทำลายผลผลิต เป็นการเช่นไหว้บวงสรวงหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิตจากนา นำข้าวเข้าเก็บไว้ในยุ้งฉางเรียบร้อยแล้ว นอกจากนั้นยังเป็นการขอพรให้ผลผลิตขายได้ราคาดี ขอพรให้สุขภาพของตนเองและบุคคลในครอบครัว แข็งแรง ปลอดภัยโรคภัยไข้เจ็บ และมีการเสี่ยงทายเพื่อทำนายดวงชะตาของหมู่บ้านด้วย เพื่อขอความอุดมสมบูรณ์ ขอน้ำขอฝนและขอความเป็นสิริมงคล เป็นการสร้างขวัญและกำลังใจในการประกอบอาชีพ ด้านเกษตรกรรมของชุมชน จะเห็นได้ว่า พิธีกรรมแซนยะจูเป็นกระบวนการทางวัฒนธรรมที่อาศัยเงื่อนไขทางสังคมและคนในสังคมสร้างขึ้น นอกจากนี้ พิธีกรรมแซนยะจูได้สร้างความรู้สึกร่วมของคนในสังคมไทย – กูย ให้เป็นหนึ่งเดียวกัน หรืออารมณ์ร่วม (Collective Emotion) ในการประพุดติดตามกรอบประเพณี และตอบสนองความต้องการของจิตใจ ลดความวิตกกังวล ความเครียดที่เกิดจากความรู้สึกที่ขาดความเชื่อมั่นในชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีหน้าที่ยึดของบราว (Brown. 1987 : 29 อ้างถึงใน ชศ สันตสมบัติ. 2540 : 29) ได้กล่าวไว้ว่า ระบบต่าง ๆ ของสังคมมีโครงสร้างและหน้าที่ แต่ละระบบมีความสัมพันธ์กัน

ความสัมพันธ์ระหว่างระบบต่างๆของสังคมก็คือ โครงสร้างสังคม (Social Structure) นั่นเอง ในแต่ละระบบจะเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างนั้น จะประกอบด้วย สถาบัน (Institutions) ต่าง ๆ เช่น ระบบศาสนาจะประกอบไปด้วย ความเชื่อพิธีกรรมและองค์การทางศาสนา ฯลฯ ซึ่งแต่ละสถาบันจะทำหน้าที่ร่วมกันอย่างใกล้ชิดเพื่อให้ระบบดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ระบบต่างๆของสังคมจะทำงานอย่างใกล้ชิดเพื่อรักษาความสมดุลของสังคมเอาไว้ และบราว เสนอว่า เราสามารถศึกษาโครงสร้างของสังคม (หรือหาความสัมพันธ์ของคนในสังคม) โดยดูจากหน้าที่ของพฤติกรรมต่าง ๆ ว่ามีส่วนช่วยในการสร้างความเป็นปึกแผ่นและรักษาสมดุลของสังคมอย่างไร อธิบายพิธีกรรม ความเชื่อและเทพนิยายต่าง ๆ ของชาวอินเดียนว่า เป็นส่วนหนึ่งของระบบศาสนา ซึ่งมีหน้าที่เสริมสร้างความรู้สึกร่วมกันอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในสังคม พิธีกรรมช่วยเสริมสร้าง “อารมณ์ร่วม” (Collective Emotions) และช่วยควบคุมความประพฤติของสมาชิกในสังคมให้อยู่ในกรอบของจารีตประเพณี กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ พิธีกรรมมีหน้าที่หลักในการช่วยบำรุงรักษาความสามัคคีกลมเกลียวระหว่างสมาชิกสังคม ส่วนการตอบสนอง ความต้องการทางด้านจิตใจนั้นเป็นหน้าที่ที่รองลงมาของพิธีกรรม และสอดคล้องกับ ศิริวัณ ธีระวิทย์ จริญญาพันธ์ (2542 : 44) ที่กล่าวถึงความเชื่อเรื่องยະจู้ของชาวบ้านหนองตั้น มีกลไกในการต่อยอดความเชื่อตลอดเวลาโดยมีพิธีกรรมเลี้ยงผีทุกเดือนเจียงและเดือนปี หรือเลี้ยงเมื่อมีการผิผีทุกครั้ง พิธีกรรมจึงเป็นเหมือนหนึ่งการรวมญาติเป็นการเน้นย้ำความเชื่อตลอดจนกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่พึงปฏิบัติและไม่พึงปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ดังนั้นยະจู้จึงเป็นกระบวนการทางสังคมอย่างหนึ่ง ซึ่งมีผู้อาวุโสเป็นหลักในการอบรมสั่งสอนดูแลลูกหลานใช้ชีวิตอยู่ในครรลองความถูกต้องและการกระชับความสัมพันธ์ที่ดีของคนกลุ่มเครือญาติ พิธีกรรมเป็นวิธีการชนิดหนึ่งที่นำไปสู่เป้าหมาย เพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ต้องการ พิธีกรรมจึงเป็นสิ่งที่มนุษย์สมมุติขึ้นเพื่อเป็นเสาหลักให้จิตใจมีเครื่องยึดเหนี่ยว และสอดคล้องกับ วิรัตน์ สมใจ (2540 : 158) ที่กล่าวถึง ประเพณีพิธีกรรมเลี้ยงเดือนเลี้ยงปีของชาวอำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ ว่าพิธีกรรมเลี้ยงเดือนเลี้ยงปีเป็นอีกพิธีกรรมหนึ่งที่ชาวอำเภอคอนสารประกอบพิธีกรรมขึ้นมาเพื่อขอความเชื่อมั่นให้ประสบความสำเร็จและขจัดความกลัว กล่าวคือ ผีที่คอยดูแลพวกตนนั้นสามารถช่วยตนเองได้ เห็นได้จากเมื่อเลี้ยงผีบรรพบุรุษชาวบ้านจะไปบนบานศาลกล่าวขอในสิ่งที่ตนต้องการ ซึ่งส่วนมากแล้วจะขอให้ผลิตผลทางการเกษตรได้ผลดี และความต้องการอื่น ๆ จึงเป็นการบวงสรวงเช่นไหว้ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ เพื่อขอความเชื่อมั่นให้ประสบความสำเร็จ เพื่อให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติที่อยู่นอกอำนาจการควบคุมและการคาดคะเนของมนุษย์ ซึ่งพิธีกรรมนี้เป็นวิธีการออกด้วยการลดความวิตกกังวลในความกลัวและความไม่แน่นอนของชีวิตนั่นเอง

บทบาทความเชื่อและพิธีกรรมแซนยะจู

บทบาทของพิธีกรรมแซนยะจูต่อสังคมชาวไทย – กุญ บ้านม่วงหวาน – โศกเจริญ พบว่าพิธีกรรมแซนยะจูสะท้อนภาพโครงสร้างของสังคมเกษตรกรรมที่พึ่งพาธรรมชาติและยังเป็นที่พึ่งทางใจสร้างความสัมพันธ์อันดีในชุมชนรวมทั้งอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้าน ทางด้านเศรษฐกิจพบว่าช่วยอนุรักษ์ป่าไม้ให้เป็นแหล่งอาหาร เป็นหลักประกันความมั่นคงทางใจ ทางด้านการเมืองการปกครองพบว่าพิธีกรรมแซนยะจูช่วยจัดระเบียบสังคม และควบคุมความประพฤติทั้งถือเป็นกฎระเบียบของชุมชน การควบคุมทางสังคมนั้นก็ก่อให้เกิดระเบียบเป็นไปตามบรรทัดฐานทางสังคม เพราะการควบคุมทางสังคม ต้องใช้หลักเกณฑ์ของสังคม ในการเข้าไปจัดการ หรือควบคุมพฤติกรรมของคนในสังคมให้อยู่ร่วมกันสันติสุข ส่วนทางด้านการศึกษาธรรมนั้นสอนให้คนกตัญญูรู้คุณและรักษาสัจจะ

ความเชื่อและพิธีกรรมแซนยะจูจึงสะท้อน โครงสร้างสังคมแบบเกษตรกรรมที่พึ่งพาอาศัยธรรมชาติ มีสังคมอุดมคติคือความอุดมสมบูรณ์ (Fertility) ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของบุญยงค์ เกตุเทศ (2540 : 23) ที่ว่าลักษณะพิธีกรรมที่เกี่ยวกับยะจู เป็นเงื่อนไขที่อาจแสดงให้เห็นถึงปัจจัยทางด้านวัฒนธรรมการกินอยู่ ความอุดมสมบูรณ์ด้านเกษตรกรรมและความมุ่งหวังในอนาคต

มนุษย์คิดค้นระบบความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ ขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่หลักในการยึดเหนี่ยวทางจิตใจและคำอธิบายต่อธรรมชาติรอบตัว พิธีกรรมต่าง ๆ ช่วยให้ผู้มีความเชื่อมั่นในตนเองลดความขัดแย้งและความวิตกกังวล แนวคิดข้างต้นจึงสอดคล้องกับบทบาทในการเป็นที่พึ่งทางใจของยะจู ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด “ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์” ของ มาลินโนสกี (Maslow) ตามทฤษฎีหน้าที่นิยมของ มาลินโนสกี เป็นการผสมผสานแนวคิดของเดอริคแคมเข้ากับทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของพาฟลอฟ และ วัน (Pavlov and Wund) ฟริว มาลินโนสกี เชื่อว่า มนุษย์ในสังคมวัฒนธรรมมีความต้องการพื้นฐานทางร่างกายและจิตใจ และหน้าที่หลักของวัฒนธรรมคือ การตอบสนองความต้องการของมนุษย์วัฒนธรรมตามทัศนะคติของมาลินโนสกี (Maslow) เปรียบเสมือนเครื่องมือในการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของชีวิต ได้อธิบายหน้าที่ของวัฒนธรรมต่างๆ เช่น ขนบธรรมเนียม พิธีกรรมต่าง ๆ ล้วนแต่เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ซึ่ง มาลินโนสกี (Maslow, 1963 : 29 อ้างถึงใน ยศ สันตสมบัติ, 2540 : 31) ได้เสนอว่า มนุษย์มีความต้องการพื้นฐานซึ่งจะต้องได้รับการตอบสนองจากสังคม เขาได้แบ่งความต้องการ (Needs) ของมนุษย์ออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ความต้องการพื้นฐานทางร่างกายและจิตใจ (Basic Biological and Physiological Needs) เช่น อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม การพักผ่อน การเจริญเติบโต และการสืบพันธุ์

2. ความต้องการอยู่ร่วมกันของสมาชิกในสังคม (Instrumental Needs) หมายถึง การทำงานร่วมกันของสมาชิกสังคมเพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานทางร่างกายและจิตใจ การทำงานร่วมกันของสมาชิกสังคมก่อให้เกิดการจัดตั้งองค์กร และสถาบันสังคมต่างๆ ขึ้น เช่น การหาอาหาร ก่อให้เกิดการจัดตั้งระบบเศรษฐกิจ การแลกเปลี่ยน และการกระจายอาหารออกไปยังสมาชิกของสังคม และความต้องการทางด้านการเจริญพันธุ์ก็ได้รับการตอบสนองโดยการจัดตั้งระบบครอบครัว การแต่งงานและระบบเครือญาติ ดังนั้นสถาบันต่างๆ เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันทางเศรษฐกิจ ฯลฯ ก็คือผลการตอบสนองร่วมกันของมนุษย์ในสังคมพื้นฐานทางร่างกายและจิตใจนั่นเอง

3. ความต้องการเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Needs) ความต้องการประเภทที่สามของมนุษย์ คือ ความต้องการเชิงสัญลักษณ์ ความต้องการประเภทนี้ได้รับการตอบสนองโดยการพัฒนาแบบวิทยาศาสตร์ ศาสนา ไสยศาสตร์ และศิลปะขึ้นมาในสังคม มาลีโนสกีอธิบายว่ามนุษย์เป็นสัตว์ประเภทเดียวที่สามารถสะสมความรู้และประสบการณ์และรวบรวมให้เป็นระบบเพื่อนำไปใช้แก้ไขวิถีชีวิตของตนต่อไปในอนาคต ระบบความรู้หรือวิทยาศาสตร์ทำหน้าที่ตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้และเข้าใจปรากฏการณ์ธรรมชาติ แต่เมื่อวิทยาศาสตร์ไม่สามารถอธิบายปรากฏการณ์บางอย่าง เช่น ภูเขาไฟระเบิด แผ่นดินไหว หรือฟ้าผ่าได้ มนุษย์ก็คิดค้นระบบไสยศาสตร์ และศาสนาขึ้นมาแทนที่ เพื่ออธิบายปรากฏการณ์เหล่านั้น นอกจากนี้ศาสนาและพิธีกรรมต่างๆยังมีหน้าที่เสริมสร้างความเป็นน้ำหนึ่งน้ำใจเดียวกัน และความร่วมมือระหว่างสมาชิกในสังคม

นอกจากสอดคล้องกับแนวคิด “ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์” ของ มาลีโนสกี ตามทฤษฎีหน้าที่นิยมของ แล้วย ความเชื่อและพิธีกรรมยังสอดคล้องกับแนวคิด “ลัทธิโทเท็ม” (Totem) ของ เดอร์คัม (Durkheim) ลัทธิโทเท็มเป็นแนวคิดหนึ่งในทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ของ เดอร์คัม ซึ่งได้สืบสาวที่มาของศาสนาไปสู่ “สัญลักษณ์ศักดิ์สิทธิ์”

เดอร์คัม มองว่า “โทเท็ม” เป็นวัฒนธรรมทางความคิดของมนุษย์ โดยการเอาต้นไม้หรือสัตว์มาเป็นสัญลักษณ์ศักดิ์สิทธิ์เป็นที่เคารพบูชา เมื่อคนเรามีความเชื่อในสิ่งเดียวกันก็จะเกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ซึ่งมีผลต่อการดำรงอยู่ของสังคม

ความเชื่อและพิธีกรรมแซนยะจูจึงเป็นกลไกในการควบคุมให้คนอยู่ในกรอบหรือกฎเกณฑ์ โดยกฎเกณฑ์ดังกล่าวมีความครอบคลุมวิถีชีวิตของคนในสังคม เพราะเป็นการวางข้อปฏิบัติของคนกับครอบครัว เครือญาติ คนกับชุมชน และคนกับธรรมชาติรอบข้าง กฎเกณฑ์จึงส่งผลให้สมาชิกในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขนั่นเอง

ความเชื่อและพิธีกรรมแซนยะจู๋ดำรงอยู่ได้เพราะการทำหน้าที่ตอบสนองความต้องการของสังคมสัมพันธ์กับโครงสร้างส่วนต่าง ๆ ของสังคมแต่หากมองอย่างลึกซึ้งจะพบว่าสิ่งเหล่านั้นคือภูมิปัญญาที่บรรพบุรุษสั่งสม ท่องผิดลองถูกและวางเป็นแนวทางให้ลูกหลานได้ปฏิบัติ แนวทางดังกล่าวก็คือวิถีในการปฏิบัติเพื่อความสงบสุข การอยู่ร่วมกันอย่างสามัคคีปรองดอง เอื้ออาทร เอื้อประโยชน์ พึ่งพาอาศัยกันและกัน อันจะนำความสุขมาสู่สังคม ถึงแม้ว่าชาวไทย-กูย เป็นเพียงชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย แต่สามารถมีศักดิ์ภาพในการอยู่ร่วมกันได้อย่างเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่องความเชื่อและพิธีกรรมแซนยะจู๋ : กรณีศึกษาชุมชนไทย-กูย บ้านม่วงหวาน – โศกเจริญ ตำบลจันตุม อำเภอพลับพลายชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. เป็นแบบอย่างในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น
2. ท้องถิ่นต่าง ๆ นำรูปแบบการพัฒนาตนเองของชุมชน โดยมีวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นแกนหลักในการพัฒนา
3. หน่วยงานราชการให้ความสำคัญ และมีการสืบค้นประเพณีความเชื่อในการประยุกต์ใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ
4. กระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้เด็กและเยาวชนในชุมชนตระหนักถึงคุณค่าของภูมิปัญญา วัฒนธรรมท้องถิ่น
5. ปลุกฝังให้เด็กและเยาวชนเห็นความสำคัญ และมีการสืบสานประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่นต่อไป
6. รวบรวมผู้รู้ ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นและมีการจัดบันทึกเกี่ยวกับประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นลายลักษณ์อักษร
7. แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างเครือข่ายในการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบความเชื่อและพิธีกรรมระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์
2. ควรศึกษาด้านความเชื่อ และบทบาทพิธีกรรม ที่มีผลต่อการพัฒนาชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ไทย-ลาว และ ไทย-เขมร
3. ควรศึกษาการกลืนกลายทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทย-กูย ไทย-ลาว และ ไทย-เขมร
4. ควรศึกษาแนวทางการอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรม ประจำท้องถิ่น ต่างๆ